

Nr 252.

Av herr **Samuelsson m. fl.**, om allmän och lika rösträtt vid val av ombud till och röstning å vägstämma.

Frågan om ändring i bestämmelserna rörande röstning vid vägstämma har vid flera tillfällen föranlett framställningar från riksdagens sida, dock utan att dessa ännu lett till något slutligt resultat.

Bestämmelserna om röstning vid vägstämma återfinnas i 52 § i lagen den 23 oktober 1891 om väghållningsbesvärets utgörande på landet. I nämnda paragraf stadgas, att röstvärdet å vägstämma beräknas efter vägfyrktal. I väghållningsdistrikt, som omfattar mer än en kommun, äga de väghållningsskyldiga att å vägstämman låta sin talan föras genom av dem kommunvis å kommunalstämmor efter vägfyrktal utsedda ombud, vilka skola rösta för sin kommuns hela vägfyrktal, enskilda väghållningsskyldiga dock obetaget att vid vägstämman, själva eller genom ombud, varom flera väghållningsskyldiga kunna förena sig, utöva rösträtt för eget vägfyrktal, som i sådant fall avräknas från det, från vilket vederbörande kommunombud skall äga rösta. Utgången av röstningen bestämmes genom enkel pluralitet av de i omröstningen deltagandes röster efter röstvärdet, med undantag av att till beslut i fråga om övertagande av väg till underhåll medelst väggkassan erfordras två tredjedelar av de avgivna rösterna.

Oaktat den år 1918 genomförda reformen av den kommunala rösträtten beträffande andra kommunala angelägenheter sker alltså val av ombud till vägstämma och röstningen vid vägstämma efter i huvudsak samma föråldrade principer, som förut varit utmärkande för den kommunala rösträtten. Härigenom komma, när det gäller väghållningsbesväret, bönderna och de små inkomsttagarna att vara helt underkastade de stora vägfyrkarnas makt. Det ligger i sakens natur, att denna makt ofta utnyttjas för tillgodoseende av egna ekonomiska fördelar på bekostnad av det allmännas intressen och till förfång för bönderna och de små inkomsttagarna.

Ett synnerligen betecknande fall inträffade nästföljande år i Jokkmokk, då vägstämman skulle förrätta val av ledamöter i styrelsen. I styrelsen hade förut suttit tvenne bolagstjänstemän och tre hemmansägare. Med kändedom om vilken press skogsbolagen utöva på sina representanter föreslogs, att, enär en av bolagens representanter och en av böndernas representanter i styrelsen voro i tur att avgå, en statens tjänsteman, som var en verklig fackman på området, skulle inväljas i stället för bolagens representant, och att den avgående representanten

för bönderna skulle omväljas. Detta passade emellertid ej bolagsintressena, utan invaldes i stället för representanten för småjordbrukareintressena på förslag av bolagens ombud en kronojägare, som förut aldrig sysslat med vägfrågor. Denne blev vald, oaktat av 26 närvarande väghållningsskyldige endast 5 stycken röstade för honom, men 20 stycken röstade på småjordbrukarnas representant. Detta var möjligt, genom att ombudet för Kramfors Aktiebolag vid valet disponerade över 17,000 röster. Således utgöra bönderna numera endast 2 mot 3 bolags- och statstjänstemän i denna för bönderna och de små inkomsttagarna så viktiga institution. Liknande fall ha inträffat även på andra håll. Ett stopp måste sättas för de stora fyrktalens innehavare att tyrannisera den övriga befolkningen ute i vägdistriktet.

Någon anledning förefinnes ej, att beträffande rösträtten vid vägstämmer principen om personligheten ej borde vara grundläggande, på sätt som gäller andra kommunala förhållanden. Inga bärande skäl för motsatsen kunna påvisas.

Enligt vår mening bör sålunda val av ombud till vägstämman och röstning å vägstämman ske med *allmän och lika* rösträtt för alla inom vägdistriktet bosatta myndiga personer. Ett ytterligare förhållande av denna betydelsefulla fråga får ej förekomma, utan måste den omedelbart föras till sin lösning.

På grund av vad här ovan anförts få vi hemställa,

att riksdagen för sin del måtte besluta sådan ändring av nu gällande väglag, att vid val av ombud till vägstämman och röstning å vägstämman allmän och lika rösträtt skall tillämpas.

Stockholm den 21 januari 1927.

Rob. Samuelsson.

J. P. Dahln.

V. Herou.

Aug. Spångberg.